

REPUBLIKA HRVATSKA
TRGOVAČKI SUD U ZAGREBU
Zagreb, Trg J. F. Kennedyja 11

Poslovni broj: P-2381/2025-23

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

P R E S U D A | R J E Š E N J E

Trgovački sud u Zagrebu, po sutkinji Ivani Manestar, u pravnoj stvari tužitelja Druga fundacija SPV d.o.o., Zagreb, Lonjička ulica 2A, OIB: 25132169807, kojeg zastupa Mladen Dragičević, odvjetnik u Odvjetničkom društvu Dragičević i partneri d.o.o., Zagreb, Palmotićeve 60/II., protiv tuženika OTP banka d.d., Split, Ulica Domovinskog rata 61, OIB: 52508873833, kojeg zastupa Miroslav Plašćar, odvjetnik u Žurić i Partneri, odvjetničkom društvu d.o.o., Zagreb, Savska cesta 32, radi isplate, nakon javne glavne rasprave zaključene 21. srpnja 2026. u prisutnosti odvjetnika Nikše Valjala, zamjenika punomoćnika tužitelja i odvjetnika Zdeslava Dalića, zamjenika punomoćnika tuženika, dana 31. srpnja 2026.

p r e s u d i o j e

I. Nalaže se tuženiku isplatiti tužitelju iznos od 1.747,41 EUR s zateznim kamatama od 13. lipnja 2023. do isplate, po stopi koja se za razdoblje do 29. prosinca 2023. određuje, određuje, za svako polugodište, uvećanjem kamatne stope koju je Europska središnja banka primijenila na svoje posljednje glavne operacije refinanciranja koje je obavila prije prvog kalendarskog dana tekućeg polugodišta za 3 postotnih poena, a za razdoblje od 30. prosinca 2023. do isplate određuje se, za svako polugodište, uvećanjem referentne stope za 3 postotna poena, pri čemu se za prvo polugodište primjenjuje referentna stopa koja je na snazi na dan 1. siječnja, a za drugo polugodište referentna stopa koja je na snazi na dan 1. srpnja te godine, u roku od 15 dana.

II. Odbija se kao neosnovan tužbeni zahtjev za isplatu zateznih kamata na dosuđeni iznos od 1.747,41 EUR za razdoblje od 1. listopada 2015. do zaključno 12. lipnja 2023. te za isplatu iznosa 6.351,21 EUR s zateznim kamatama od 1. listopada 2015. do isplate.

III. Utvrđuje se da ne postoji tražbina tuženika prema tužitelju, koja je istaknuta prigovorom radi prebijanja, u iznosu od 1.747,41 EUR.

IV. Odbija se u cijelosti zahtjev tužitelja za naknadu troškova parničnog postupka, kao neosnovan.

V. Nalaže se tužitelju naknaditi tuženiku troškove parničnog postupka u iznosu od 639,45 EUR s zateznim kamatama od 31. srpnja 2026. do isplate, po stopi koja se određuje, za svako polugodište, uvećanjem referentne stope za 3 postotna poena, pri čemu se za prvo polugodište primjenjuje referentna stopa koja je na snazi na dan 1. siječnja, a za drugo polugodište referentna stopa koja je na snazi na dan 1. srpnja te godine, u roku od 15 dana.

VI. Odbija se zahtjev tuženika za naknadu troškova parničnog postupka u iznosu od 985,55 EUR s zateznim kamatama od 31. srpnja 2026. do isplate, kao neosnovan.

r i j e š i o j e

Odbacuje se tužba od 14. srpnja 2026. u dijelu u kojem se zahtijeva isplata iznosa od 1.747,41 EUR s zateznim kamatama od 1. listopada 2015. do isplate, kao nedopuštena.

Obrazloženje

1. U tužbi se navodi da su pravni prednik tuženika (HVB Splitska banka d.d.) kao kreditor i Branka Sabljar-Škiljić kao korisnik kredita sklopili 25. ožujka 2005. Ugovor o kreditu 74716/05 (dalje u tekstu: Ugovor o kreditu), temeljem kojeg je tuženik isplatio korisniku kredita iznos od 50.712,88 CHF u kunsjoj protuvrijednosti. Ističe se da je novčana obveza po Ugovoru o kreditu bila vezana za kretanje tečaja HRK u odnosu na valutu švicarski franak, dakle, da je bila ugovorena valutna klauzula u CHF, bez da je korisnik kredita prilikom sklapanja ugovora bio informiran u potrebnim parametrima potrebnim za donošenje odluke o sklapanju ugovora. Tužitelj ukazuje na pravomoćnu presudu ovog suda, poslovni broj P-1401/12 od 4. srpnja 2013., koja je potvrđena presudom Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, Pž-6632/17 od 14. lipnja 2018. (u odnosu na ništetnost odredaba o valutnoj klauzuli u švicarskim francima), a kojom je utvrđeno da je sedmotužena Societe Generale-Splitska banka d.d. u razdoblju od 1. listopada 2004. do 31. prosinca 2008. povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita, koristeći nepoštene i ništetne ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju, na način da je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, čime da je tuženik postupio protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača (Narodne novine, broj: 96/2003., dalje u tekstu: ZZP/03) i to u razdoblju do 31. prosinca 2008. protivno odredbama čl. 81., 82. i 90. ZZP-a/03. Stoga da je i konkretna valutna klauzula, o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo, ništetna te tuženik dužan vratiti sve što je primio temeljem te ništetne valutne klauzule po pravilima o stjecanju bez pravne osnove (čl. 1111. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine, broj: 35/2005., 41/2008., 125/2011., 78/2015., 29/2018., 126/2021., 114/2022., 156/2022., dalje u tekstu: ZOO). Tužitelj tvrdi da je

temeljem Ugovora o ustupu tražbine stekao od korisnika kredita tražbinu koju je ovaj imao prema tuženiku po osnovi povrata onog što je tuženik stekao temeljem ništetne valutne klauzule iz Ugovora o kreditu, o čemu da je tuženik obaviješten pisanim putem. Predlaže izvesti dokaz financijskim vještačenjem radi utvrđenja iznosa koje je korisnik kredita više platio prilikom otplate anuiteta uslijed primjene valutne klauzule u CHF. Budući da ne može određeno postaviti tužbeni zahtjev za isplatu (onoga što je tuženik primio po osnovi ništetne valutne klauzule) prije nego li mu tuženik dostavi odgovarajući dokumentaciju, koju da mu tuženik nije dostavio (iako mu se je prije podnošenja predmetne tužbe obratio s zahtjevom za dostavu dokumentacije) te prije nego li se temeljem te dokumentacije provede financijsko vještačenje, to podnosi stupnjevitu tužbu, kojom najprije manifestacijskim zahtjevom traži da se tuženiku naloži dostaviti odgovarajuće isprave potrebne za financijsko vještačenje, a potom zahtijeva isplatu iznosa primljene temeljem ništetnosti valutne klauzule iz Ugovora o kreditu, koji će biti određen po provedenim financijskom vještačenju s zateznim kamatama.

2. U odgovoru na tužbu tuženik ističe da tužitelj nije ovlašten na podnošenje stupnjevite tužbe, u smislu odredbe čl. 186.b Zakona o parničnom postupku (Narodne novine, broj: 53/1991., 91/1992., 112/1999., 88/2001., 117/2003., 88/2005., 2/2007. – odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 84/2008., 123/2008., 57/2011., 25/2013., 28/2013., 89/2014. – odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 70/2019., 80/2022., dalje u tekstu: ZPP), jer on nije bio korisnik kredita pa mu tuženik nije bio dužan dostaviti nikakvu dokumentaciju vezanu za ispunjenje ugovora o kreditu. Nadalje, ističe prigovor nedostatka aktivne legitimacije, jer da je odredbom čl. 13.2. Ugovora o kreditu bilo zabranjeno korisniku kredita ustupiti svoja prava drugoj osobi bez odobrenja kreditora, koje odobrenje da tuženik za konkretna ustup tražbina nije dao, slijedom čega da Ugovor o ustupu tražbine ne proizvodi nikakve pravne učinke prema tuženiku. Osim toga, tuženik smatra da se na citirane presude koje su donesene u kolektivnom potrošačkom sporu smiju pozivati samo potrošači, što tužitelj nedvojbeno nije. Međutim, sve i da se tužitelj smije u ovoj parnici pozivati na pravna stajališta donesena u navedenom kolektivnom potrošačkom sporu, tuženik ističe da je nastupila zastara utuženog potraživanja. Ovo stoga, što prema uvriježenom stajalištu Vrhovnog suda Republike Hrvatske zastara potraživanja povrata onog što je plaćeno temeljem u potrošačkom sporu utvrđenih ništetnih odredaba počinje ponovno teći pravomoćnim okončanjem tog potrošačkog spora, što je u odnosu na plaćanja izvršena temeljem ništetnih klauzula o promjenjivoj kamatnoj stopi bilo 13. lipnja 2014. (kada je donesena presuda Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske PŽ-7129/2013), a u odnosu na plaćanja koja su izvršena temeljem ništetnih valutnih klauzula 14. lipnja 2018. (kada je donesena presuda Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske PŽ-6632/2017), a od tada do podnošenja tužbe u ovom predmetu da je protekao petogodišnji i trogodišnji zastarni rok. Zastara da je u svakom slučaju nastupila i ako se ne primjenjuju pravna stajališta iz kolektivnog potrošačkog spora. Podredno, sve i ako se primjenjuju pravna stajališta iz potrošačkog spora te ako nije nastupila zastara utuženog potraživanja, da je u kolektivnom potrošačkom sporu pružena tek apstraktna pravna zaštita, slijedom čega da je u svakoj parnici u kojoj se zahtijeva isplata pozivanjem na pravna stajališta iz kolektivnog potrošačkog spora potrebno utvrditi jesu li u konkretnom slučaju ispunjene pretpostavke za ništetnost odredbi ugovora o kreditu. U konkretnom slučaju da te pretpostavke nisu ispunjenje, jer je valutna klauzula jasna, lako uočljiva i razumljiva, slijedom čega nije dopušteno preispitivati njeno poštenje, a time niti ništetnost, u smislu odredbe čl. 81. i 84. ZZP-a/07. Osim toga, da je korisnik kredita bio adekvatno informiran, da tuženik nije mogao predvidjeti buduće kretanje tečaja za

valutu CHF te da valutna klauzula ne uzrokuje značajnu neravnopravnost u pravima i obvezama ugovornih strana na štetu korisnika kredita. Oспорava i visinu tužbenog zahtjeva.

3. Tuženik navodi da su on i korisnik kredita Branka Sabljar-Škiljić sklopili 26. travnja 2016. Dodatak Ugovoru o kreditu, sukladno odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (Narodne novine, broj: 102/2015., dalje u tekstu: ZIDZPK/15), kojim je izvršena konverzija kredita denominiranog u kunama s valutnom klauzulom u CHF u kredit denominiran u kunama s valutnom klauzulom u EUR. Svrha takve konverzije je da se položaj potrošača s kreditom denominiranim u kunama s valutnom klauzulom u CHF izjednači s položajem u kojem bi bio da je koristio kredit denominiran u kunama s valutnom klauzulom u EUR. Time da je nastala je potpuno nova pravna osnova koja onemogućuje potrošača u ostvarivanju zahtjeva s naslova stjecanja bez osnove, jer se konverzijom trajno i potpuno uređuje odnos između potrošača i banke, neovisno o odnosu stranaka iz prvotnog ugovora.

4. Ako bi sud ipak prihvatio tužbeni zahtjev, tuženik u daljnjem tijeku postupka ističe prigovor radi prebijanja tražbine po osnovi preplate koju je tuženik priznao korisniku kredita u postupku konverzije kredita, ukupno 50.123,16 kn/6.652,49 EUR, od kojih je iznos od 37.987,65 kn/5.041,83 EUR iskorišten za podmirenje 50% budućih kreditnih anuiteta, dok je iznos od 12.135,51 kn/1.610,66 EUR isplaćen korisniku kredita, s zateznim kamatama od 27. travnja 2016., a sve iz razloga što bi prihvaćanjem tužbenog zahtjeva značilo da bi se tužitelju dosudilo iznos koji je korisniku kredita već vraćen, dakle, da bi tuženik dva puta platio isti dug pa da ima pravo zahtijevati povrat po pravilima povrata stečenog bez osnove (čl. 1113. ZOO-a).

5. Tužitelj je istaknuo da sklapanje Dodatka Ugovora o kreditu, kojim je provedena konverzija kredita, ne znači da su konvalidirale ništetne odredbe prethodnog Ugovora o kreditu niti da su otklonjene posljedice njihove ništetnosti. U odnosu na istaknuti prigovor radi prebijanja, ističe prigovor neosnovanosti i zastare.

6. Tijekom dokaznog postupka pročitani su povijesni izvadak iz sudskog registra za tuženika (list 7. – 8. spisa), Ugovor o kreditu sklopljen 25. ožujka 2005. između Branke Sabljar Škiljić kao korisnika kredita i univerzalnog pravnog prednika tuženika, HVB Splitska banka d.d., kao kreditora (list 24. – 31. spisa, dalje u tekstu: Ugovor o kreditu), Dodatak 2 Ugovora o kreditu 74716/05 sklopljen 26. travnja 2016. između univerzalnog pravnog prednika tuženika Societe Generale – Splitska banka d.d. kao kreditora i Branke Sabljar Škiljić kao korisnika kredita (list 32. – 33. spisa, dalje u tekstu: Dodatak Ugovoru o Kreditu), Ugovor o ustupu/prijenosu tražbine sklopljen 1. lipnja 2023. između Branke Sabljar Škiljić kao ustupitelja i tužitelja kao primatelj (list 34. – 39. spisa), obavijest o ustupu tražbine (list 40. – 41. spisa), Sporazum o korištenju preplate po konverziji kredita vezanom za CHF valutnu klauzulu sklopljen 26. travnja 2016. između univerzalnog pravnog prednika tuženika Societe Generale – Splitska banka d.d. kao kreditora i Branke Sabljar Škiljić kao korisnika kredita (list 128. spisa), saslušana je svjedokinja Branka Sabljar Škiljić (list 149. spisa) te je izveden dokaz financijskim vještačenjem po stalnom sudskom vještaku Centar za financijska vještačenja d.o.o. (list 156. – 178. spisa – pisani nalaz i mišljenje, list 203. - 211. spisa – ispravak/dopuna nalaza i mišljenja)

7. Ocjenom izvedenih dokaza, sukladno odredbi čl. 8. ZPP-a, sud je zaključio da je tužbeni zahtjev djelomično osnovan.

8. Predmet spora jest povrat iznosa koje je tuženik primio u okviru otplate kredita primjenom ništetne valutne klauzule u CHF, koja tražbina povrata stečenog bez pravne osnove jest ustupljena od strane korisnika kredita tužitelju.

9. Među strankama je nesporno da je tuženik s korisnikom kredita Brankom Sabljar-Škiljić sklopio Ugovor o kreditu s valutnom klauzulom u CHF, kao i da je među njima sklopljen Dodatak Ugovoru o kreditu kojim je kredit koji je bio denominiran u kunama s valutnom klauzulom u CHF konvertiran u kredit denominiran u kunama s valutnom klauzulom u EUR te da je ta konverzija provedena sukladno odredbama ZIDZPK-a/15.

10. Sporno je da li je valutna klauzula iz Ugovora o kreditu ništetna, da li je eventualna tražbina potrošača povrata preplaćenog po toj ugovornoj odredbi mogla biti ustupljena tužitelju, može li se tužitelj, kao pravna osoba cesionar, pozivati na pravna stajališta sudova izražena u kolektivnom potrošačkom sporu kojim je utvrđena ništetnost određenih ugovornih odredbi iz ugovora o potrošačkom kreditiranju koje su sklapale određene banke, među kojima i tuženik, u određenom vremenskom razdoblju, jesu li potrošači i tuženik u cijelosti riješili međusobni odnos u pogledu valutne klauzule sklapanjem Dodatka Ugovoru o kreditu na način da u tom pogledu nemaju nikakvih međusobnih potraživanja ili je i nakon sklapanja tog Dodatka preostalo određeno restitucijsko potraživanje potrošača te, ako jest, u kojoj visini, kao i je li nastupila zastara utuženog potraživanja. Sporno je i postoji li tražbina tuženika prema tužitelju koja je istaknuta radi prebijanja u ovoj parnici te je li ista zastarjela.

11. O ništetnosti valutne klauzule u CHF

12. Nije sporno da je pred ovim sudom, pod poslovnim brojem P-1401/12, vođen parnični postupak između tužitelja POTROŠAČA – Hrvatske udruge za zaštitu potrošača i tuženika Zagrebačke banke d.d., Privredne banke d.d., Erste & Steiermärkische bank d.d., Raiffeisenbank Austria d.d., Hypo Alpe-Adria Bank d.d., OTP banka Hrvatska d.d., Societe Generale – Splitska banka d.d. (ranije tvrtke HVB Splitska banka d.d. - pravni prednik tuženika) i Sberbank d.d. (ranije Volksbank d.d.), radi zaštite kolektivnih interesa potrošača.

13. Nije sporno da je presudom donesenom u navedenom postupku 4. srpnja 2013. utvrđeno, između ostalog, da je pravni prednik tuženika, sedmotužena Societe Generale – Splitska banka d.d. (ranije tvrtke HVB Splitska banka d.d.) u razdoblju od 1. listopada 2004. do 31. prosinca 2008. povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita, koristeći ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u potrošačkim ugovorima o kreditima kojima je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, a da prije i u vrijeme zaključenja predmetnih ugovora banka kao trgovac nije potrošače u cijelosti informirala o svim potrebnim parametrima bitnim za donošenje valjane odluke utemeljene na potpunoj obavijesti, što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana pa je time sedmotužena Societe Generale – Splitska banka d.d. u razdoblju od 1. listopada 2004. do 6. kolovoza 2007. postupala protivno odredbama čl. 81., 82. i 90. ZZP-a/03, a u

razdoblju od 7. kolovoza 2007. do 31. prosinca 2008. protivno odredbama čl. 96. i 97. ZZP-a/07 te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima (stavak VII. izreke).

14. Nije sporno da je, u konačnici, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, dana 14. lipnja 2018. pod poslovnim brojem PŽ-6632/17-10, donio presudu kojom odbija žalbe svih tuženika i potvrđuje prvostupanjsku presudu, između ostalog, pod stavkom VII. izreke kojim je utvrđeno da sedmotuženik Societe Generale – Splitska banka d.d. u razdoblju od 1. listopada 2004. do 31. prosinca 2008. povrijedio kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita, koristeći ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u potrošačkim ugovorima o kreditima kojima je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo, čime da je postupano protivno odredbama čl. 81., 82. i 90. ZZP-a/03, odnosno kasnije čl. 96. i 97. ZZP-a/07.

15. Naposljetku, nije sporno da su presudom Vrhovnog suda Republike Hrvatske, Rev 2221/18-11 od 3. rujna 2019., odbijene revizije I. – VII. tuženika i potvrđena drugostupanjska presuda, između ostalog, u navedenom dijelu kojim su odbijene njihove žalbe protiv prvostupanjske presude i ista potvrđena u stavku VII. izreke.

16. Iz navedenog proizlazi da je presuda ovog suda, P-1401/12 od 4. srpnja 2013., u dijelu kojim se utvrđuje da je univerzalni pravni prednik tuženika (pravno sljedništvo nastalo pripajanjem nije sporno te proizlazi iz sudskog registra za tuženika) u razdoblju od 1. listopada 2004. do 31. prosinca 2008. i na dalje povrijedio kolektivne interese i prava potrošača ugovaranjem valutne klauzule švicarski franak u potrošačkim ugovorima o kreditu bez da je prethodno potrošače – korisnike kredita u cijelosti informirao o svim potrebnim parametrima bitnim za donošenje valjane odluke utemeljene na potpunoj obavijesti, što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana, čime su povrijeđene odredbe čl. 81., 82. i 90. ZZP-a/03 i čl. 96. i 97. ZZP-a/07, postala pravomoćna 14. lipnja 2018.

17. Prema odredbi čl. 52.a st. 1. ZPP-a, udruge, tijela, ustanove ili druge organizacije koje su osnovane u skladu sa zakonom, koje se u sklopu svoje registrirane ili propisom određene djelatnosti bave zaštitom zakonom utvrđenih kolektivnih interesa i prava građana, mogu, kad je takvo ovlaštenje posebnim zakonom izrijeком predviđeno i uz uvjete predviđene tim zakonom, podnijeti tužbu (tužba za zaštitu kolektivnih interesa i prava) protiv fizičke ili pravne osobe koja obavljanjem određene djelatnosti ili općenito radom, postupanjem, uključujući i propuštanjem, teže povređuje ili ozbiljno ugrožava takve kolektivne interese i prava.

18. Tako je i Zakonom o zaštiti potrošača (Narodne novine, broj: 41/2014., 110/2015., 14/2019., dalje u tekstu: ZZP/14), a prethodno i ZZP-om/07, predviđeno podnošenje tužbe za zaštitu kolektivnih interesa potrošača protiv osobe čije je postupanje u suprotnosti s određenim odredbama tog zakona.

19. Takvom tužbom za zaštitu kolektivnih interesa može se, između ostalog, zahtijevati utvrđenje da su određenim postupanjem, uključujući i propuštanjem tuženika, povrijeđeni ili ugroženi zakonom zaštićeni kolektivni interesi i prava osoba koje je tužitelj ovlašten štiti (čl. 52.b st. 1. t. 1. ZPP-a).

20. Prema odredbi čl. 52.c ZPP-a fizičke i pravne osobe mogu se u posebnim parnicama za naknadu štete i isplatu pozvati na pravno utvrđenje iz presude kojom će biti prihvaćeni zahtjevi iz tužbe iz čl. 52.a st. 1. ZPP-a da su određenim postupanjem, uključujući i propuštanjem tuženika, povrijeđeni ili ugroženi zakonom zaštićeni kolektivni interesi i prava osoba koje je tužitelj ovlašten štiti. U tom će slučaju sud biti vezan za ta utvrđenja u parnici u kojoj će se ta osoba na njih pozvati.

21. Radi se o parnicama pokrenutim radi isplate novčanog iznosa kao posljedice povrede zaštićenih kolektivnih interesa i prava.

22. Iako tužitelj nije potrošač, isti je s potrošačem Brankom Sabljar-Škiljić sklopio Ugovor o ustupu tražbine što ju je navedeni potrošač kao korisnik kredita stekao prema tuženiku temeljem potrošačkog Ugovora o kreditu.

23. Naime, Ugovorom o kreditu kojeg je Branka Sabljar-Škiljić kao korisnik kredita sklopila s tuženikom kao kreditorom, korisniku kredita je odobren stambeni kredit u kunsjoj protuvrijednosti iznosa od 50.712,88 CHF prema srednjem tečaju kreditora na dan korištenja kredita koji kredit se je trebao otplatiti u mjesečnim anuitetima uz primjenu promjenjive kamatne stope koja je na dan sklapanja ugovora iznosila 4,99%, u kunsjoj protuvrijednosti prema prodajnom tečaju kreditora na dan plaćanja (čl. 1., 5. i 11. Ugovora o kreditu).

24. Prema odredbi čl. 3. t. 1. ZZP-a/03, koji je bio na snazi u vrijeme sklapanja Ugovora o kreditu (ZZP/07 stupio je na snagu 7. kolovoza 2007., a predmetni Ugovor o kreditu sklopljen je 25. ožujka 2005.), potrošač je svaka fizička osoba koja sklapa pravni posao na tržištu, u svrhe koje nisu namijenjene njegovom zanimanju niti njegovoj poslovnoj aktivnosti ili poduzetničkoj djelatnosti, dok je, prema odredbi točke 2. istog članka, trgovac svaka osoba koja nudi ili sklapa pravne poslove, odnosno nastupa na tržištu u okviru svog zanimanja, ili svoje djelatnosti.

25. Ništa u Ugovoru o kreditu ne upućuje na to da je Branka Sabljar-Škiljić sklopila taj ugovor kako bi ostvarila financiranje kupnje nekretnine koja bi joj trebala služiti obavljanju njenog zanimanja, određene poslovne aktivnosti ili poduzetničke djelatnosti, a niti bi to proizlazilo iz bilo kojeg drugog dokaza iz predmetnog spisa. Štoviše, u Ugovoru o kreditu se izričito navodi da se radi o stambenom kreditu za kupnju stana iz Programa poticane stanogradnje, što potvrđuje i korisnica kredita u svom iskazu, slijedom čega se zaključuje da je Branka Sabljar-Škiljić kao potrošač sklopila Ugovor o kreditu s tuženikom kao kreditnom institucijom u čiji redovni predmet poslovanja ulazi odobravanje kredita, dakle, tuženik je u tom ugovoru imao ulogu trgovca.

26. Predmetni Ugovor o kreditu sklopljen je 25. ožujka 2005., dakle, u razdoblju koje je obuhvaćeno izrekom presude iz navedenog pravomoćno okončanog potrošačkog spora i sadrži identične odredbu o valutnoj klauzuli (i o promjenjivoj redovnoj kamatnoj stopi) koja je navedenom presudom iz potrošačkog spora utvrđena ništetnom, iz razloga što se o istoj nije pojedinačno pregovaralo, uslijed čega potrošači nisu dobili sve informacije koje su im bile potrebne da shvate što navedena odredba podrazumijeva i koje rizike nosi, a što je dovelo do neravnoteže u pravima i obvezama ugovornih strana zbog čega su te odredbe ocijenjene kao nepoštene.

27. Stoga se zauzeta pravna stajališta o ništetnosti navedenih odredbi iz potrošačkih ugovora o kreditu sklapanih u navedenom razdoblju između potrošača i, između ostalog, ovdje tuženika, odnose i na predmetni Ugovor o kreditu.

28. Točno je da je u kolektivnom potrošačkom sporu pružena (tek) apstraktna pravna zaštita, stoga je u pojedinačnim parnicama radi naknade štete ili isplate (stečenog bez pravne osnove) uslijed povrede potrošačkih prava i interesa tuženiku dopušteno dokazivati da je u konkretnom slučaju postupio sukladno ZZP-u/03, dakle, da je konkretna valutna klauzula u CHF bila razumljiva korisniku kredita, jer mu je prethodno tuženik dao sve informacije koje su mu bile potrebne da shvati što ta odredba podrazumijeva i koje rizike nosi te da se je o istoj pojedinačno pregovaralo.

29. Naime, prema odredbi čl. 81. st. 1. ZZP-a/03 ugovorna odredba o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo smatra se nepoštenom ako, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, uzrokuje značajnu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana na štetu potrošača.

30. Smatra se da se o pojedinoj ugovornoj odredbi nije pojedinačno pregovaralo ako je ta odredba bila unaprijed formulirana od strane trgovca te zbog toga potrošač nije imao utjecaja na njezin sadržaj, poglavito ako se radi o odredbi unaprijed formuliranoga standardnog ugovora trgovca (čl. 81. st. 2. ZZP-a/03).

31. Ako trgovac tvrdi da se o pojedinoj ugovornoj odredbi u unaprijed sastavljenom standardnom ugovoru pojedinačno pregovaralo, dužan je to dokazati (čl. 81. st. 4 ZZP-a/03).

32. Nije dopušteno ocjenjivati jesu li poštene ugovorne odredbe o predmetu ugovora i cijeni ako su te odredbe jasne, lako razumljive i lako uočljive (čl. 84. ZZP-a/03).

33. Nepoštena ugovorna odredba je ništava (čl. 87. ZZP-a/03).

34. Stoga, kao što je to već pravomoćno utvrđeno u kolektivnom potrošačkom sporu, ugovorna odredba o ugovaranju obveze kredita u valuti CHF, s obvezom otplate u kunskoj protuvrijednosti po srednjem tečaju HNB-a na dan plaćanja (čl. 1.4. i 1.5. Ugovora o kreditu), jest jasna i lako uočljiva, ali je upitno je li u konkretnom slučaju za korisnika kredita bila razumljiva, u smislu je li on bio od strane tuženika potpuno informiran o rizicima i pravnim posljedicama ugovaranja valutne klauzule u CHF (prema informacijama s kojima je tuženik tada mogao raspolagati) te je li navedena odredba bila predmet pojedinačnog pregovaranja.

35. Ako se utvrdi da korisniku kredita valutna klauzula u CHF nije bila razumljiva te da ta odredba nije bila predmet pojedinačnog pregovaranja, tada vrijedi utvrđenje iz pravomoćne presude donesene u kolektivnom potrošačkom sporu da takva odredba, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, uzrokuje značajnu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana na štetu potrošača te da je zbog toga nepoštena i, posljedično, ništava.

36. S obzirom da o načelnoj ništetnosti valutne klauzule u predmetnom Ugovoru o kreditu već postoji pravomoćna odluka, tužitelj nije dužan podnositi tužbeni zahtjev za

ponovno utvrđenje ništetnosti te odredbe, iako bi i za to imao pravnog interesa, s obzirom da se u konkretnoj parnici mora utvrditi jesu li ispunjene pretpostavke da se pravna stajališta iz presude donesene u kolektivnom sporu primijene i u ovoj parnici, dakle, da li je konkretna valutna klauzula bila predmetom pojedinačnog pregovaranja te je li korisniku kredita bila razumljiva.

37. Svjedokinja Branka Sabljar-Škiljić u svom iskazu navodi da je predmetni Ugovor o kreditu sklopila u svrhu financiranja kupnje stana iz poticane stanogradnje, za rješavanje stambenog pitanja njene obitelji. Ona da je bila pozvana u banku od strane zaposlenika banke i oni da su joj rekli da je za takav iznos kredita za nju najpovoljnije uzeti kredit s valutnom klauzulom u CHF, s obzirom da su za njega bili solventni u smislu da im nije bio potreban dodatni sudužnik. Dakle, banka da im je preporučila uzeti kredit s valutnom klauzulom u CHF, a pri tom ju nije upozorila da sklapanje ugovora s tom valutnom nosi neke posebne rizike naspram sklapanja ugovora s valutnom klauzulom u drugoj valuti. Ugovor o kreditu da je u cijelosti sastavila banka te ona nije imala mogućnost pregovaranja o sadržaju pojedinih odredaba. Iako je znala da će iznos mjesečnog anuiteta ovisiti o kretanju tečaja valute CHF, u vrijeme sklapanja ugovora da nije mogla niti zamisliti da će naknadno taj anuitet narasti na onu razinu na koju je narastao. Navela je da je potpisala Dodatak Ugovoru o kreditu iz razloga što se je time značajno smanjio njen anuitet, uzimajući u obzir da je jedno vrijeme njezina cjelokupna plaća odlazila na otplatu kredita u CHF, da joj je tim Dodatkom priznata određena preplata, koja je uračunata na način da su smanjeni budući anuiteti, a da li se tu radi o cjelokupnoj preplati ostvarenoj temeljem ugovora o kreditu, da to njoj nije poznato. Na upit suda da li je prije ili prilikom potpisivanja Dodatka Ugovoru o kreditu kojim je provedena konverzija bilo govora o tome da se ona potpisivanjem tog Dodatka odriče daljnjih potraživanja prema banci, svjedokinja odgovara da se ne sjeća što su joj iz banke usmeno rekli, ali da je sigurna da tako nešto nije potpisala. Ona da je htjela sklopiti ugovor u valuti HRK ili u EUR, međutim, da joj je banka rekla da je najpovoljniji kredit i po pitanju visine kamatne stope i u ostalim aspektima, onaj koji se sklopi s valutnom klauzulom u CHF. Nitko od strane banke da ju nije tada upozorio da sklapanje ugovora s valutnom klauzulom u CHF nosi neke posebne rizike naspram sklapanja ugovora s valutnom klauzulom u EUR ili u HRK. Napomenula je da je ugovor pripremila banka, da ona nije mogla utjecati na sadržaj ugovora, izuzev na način da joj banka, ovisno o visini njezinih prihoda, odobri viši ili niži iznos kredita.

38. Sud iz iskaza navedene svjedokinje utvrđuje da je korisnici kredita moguće i bilo jasno što znači valutna klauzula, dakle, da joj je bilo jasno da iznos njenog mjesečnog anuiteta ovisi o kretanju ugovorenog tečaja CHF naspram kune, ali isto tako proizlazi da joj prije sklapanja Ugovora o kreditu nitko od strane zaposlenika tuženika nije dao informacije o rizicima i pravnim posljedicama ugovaranja valutne klauzule konkretno u CHF, niti je imala saznanja o tome da Hrvatska narodna banka štiti tečaj hrvatske kune u odnosu na valutu Euro, ali ne i u odnosu na valutu švicarski franak.

39. Pojedinačno pregovaranje podrazumijeva da je korisnik kredita dobio sve relevantne obavijesti da bi mogao donijeti informiranu odluku o tome u kojoj valuti želi sklopiti ugovor o kreditu te da temeljem tih saznanja pregovara s bankom o uvjetima kredita, a u konkretnom slučaju korisnica kredita Branka Sabljar-Škiljić takve obavijesti nije dobila. To što je banka omogućila korisniku kredita sklapanje ugovora o kreditu s valutnom klauzulom u nekoliko valuta (CHF i EUR), iako je preporučala samo sklapanje ugovora s valutnom klauzulom u CHF, budući da samo za takav kredit Branki

Sabljar-Škiljić nije bio potreban sudužnik te joj je eventualno rekla koliko iznosi početni mjesečni anuitet u svakom od tih slučajeva, ako joj istodobno nije ništa rekla o rizicima koje nosi svaka pojedina valuta, tada se ne može raditi o pojedinačnom pregovaranju.

40. Stoga se utvrđenja suda iz pravomoćne presude iz potrošačkog kolektivnog spora odnose i na konkretni slučaj, budući da valutna klauzula u CHF potrošaču nije bila razumljiva i o njoj se nije pojedinačno pregovaralo.

41. Budući da korisnica kredita Branka Sabljar-Škiljić nije dobila odgovarajuće informacije po pitanju parametara od kojih ovisi te od kojih se mijenja tečaj valute HRK u odnosu na tečaj valute CHF, da se o valutnoj klauzuli nije pojedinačno pregovaralo i da je ista uzrokovala očitu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana na štetu potrošača, to je navedena odredba nepoštена i, posljedično, ništava.

42. Posljedica ništetnosti valutne klauzule jest bila u tome da je potrošač (korisnik kredita) Branka Sabljar-Škiljić imala prema tuženiku tražbinu povrata novčanog iznosa kojeg je tuženik stekao temeljem te ništetne odredbe, dakle, u okviru instituta stjecanja bez pravne osnove, imao je pravo na povrat onog što je primjenom navedene odredbe platila tuženiku, sve sukladno odredbi čl. 323. st. 1. u vezi čl. 324. st. 1. ZOO-a o pravnim posljedicama ništetnosti ugovora ili njegovih pojedinih odredbi te čl. 1111. st. 1. ZOO-a o stjecanju bez pravne osnove.

43. O cesiji tražbina potrošača

44. Tražbine potrošača Branke Sabljar-Škiljić povrata stečenog bez pravne osnove mogu biti predmetom ustupa, jer njihov prijenos nije zabranjen zakonom niti su one strogo osobne naravi niti se po svojoj naravi protive prenošenju na drugog (čl. 80. st. 1. ZOO-a).

45. Primatelj tražbine (cesionar) ima prema dužniku (cesusu) ista prava koja je ustupitelj tražbine (cedent) imao prema dužniku do ustupanja (čl. 84. st. 1. ZOO-a).

46. Iz predmetnog Ugovora o ustupu tražbine proizlazi da je Branka Sabljar-Škiljić ustupila tužitelju novčanu tražbinu prema tuženiku po osnovi povrata preplaćenih iznosa po osnovi valute, kamata i svih plaćenih naknada nastalu temeljem ništetnih odredbi Ugovora o kreditu (čl. 1 i 2. Ugovora o ustupu tražbine).

47. Valja istaknuti da je tražbina dovoljno određena ako su u ugovoru jasno naznačeni vjerovnik, dužnik i pravni temelj iste, a ista je određiva ako ugovor sadrži dovoljno podataka temeljem kojih se ti elementi mogu odrediti (čl. 272. st. 1. ZOO-a).

48. U konkretnom slučaju Ugovor o ustupu tražbine sadrži podatke o vjerovniku, dužniku i pravnom temelju tražbine koja se ustupa, dok je samo utvrđivanje visine iste ostavljeno za kasnije, s obzirom da se taj iznos, ako je sporan, bez provođenja financijskog vještačenja ne može utvrditi.

49. Stoga je tražbina koja se ustupa jasno određena, a time je i sama činidba ugovora jasno određena pa nema mjesta zaključku o ništetnosti predmetnog Ugovora o ustupu tražbine zbog neodređenosti činidbe, u smislu odredbe čl. 269. i 270. st. 1. ZOO-a.

50. Potpuno je nebitno što tužitelj nema svojstvo potrošača, jedino je relevantno da je na njega prenesena tražbina potrošača nastala primjenom pravomoćno utvrđenih ništetnih ugovornih odredbi iz potrošačkih ugovora.

51. Ovo stoga, što se radi o prenosivoj imovinsko – pravnoj tražbini čiji se objektivni identitet prijenosom na drugog vjerovnika ne mijenja, dakle, promjenom osobe vjerovnika nije promijenjen identitet tražbine koja se ustupa, što je osobito vidljivo iz odredbe čl. 84. st. 1. ZOO-a prema kojoj primatelj tražbine (cesionar) ima prema dužniku (cesusu) ista prava koja je ustupitelj tražbine (cedent) imao prema dužniku do ustupanja.

52. Novčane tražbine potrošača nisu strogo osobne tražbine, niti se njihova narav protivi ustupanju, a niti je prijenos istih zabranjen zakonom, dakle, iste su prenosive, kao i većina novčanih tražbina, bez obzira na svojstvo njihova nositelja (tako i Sud EU, u presudama C-383/18 od 11. rujna 2019. i C-519/19 od 18. studenog 2020.).

53. Nadalje, odredbom čl. 13.2. Ugovora o kreditu određeno je da kreditor može ustupiti/prenijeti/unovčiti sve ili pojedine tražbine iz ugovora i pripadajuća (sva ili pojedina) sredstva osiguranja trećima, neovisno neovisno o pokretanju ili tijeku sudskog ili drugog postupka ovrhe/prisilne naplate, dok korisnik kredita ne može svoja prava i obveze ustupiti/prenijeti bez odobrenja kreditora.

54. Prije svega, tražbina povrata plaćenog temeljem ništetne ugovorne odredbe, dakle, odredbe za koju se smatra da nije nikada proizvodila pravne učinke, nije ugovorno potraživanje, već izvanugovorno potraživanje u okviru instituta stjecanja bez pravne osnove, slijedom čega se navedeno ograničenje iz odredbe čl. 13.2. Ugovora o kreditu ne bi primjenjivalo na tražbinu koju je korisnik kredita ustupio tužitelju.

55. Osim toga, odredba čl. 13.2. Ugovora o kreditu, po ocjeni ovog suda, protivno načelu savjesnosti i poštenja, uzrokuje značajnu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana na štetu korisnika kredita - potrošača, prije svega iz razloga što takvo ograničenje ne postoji i za samog kreditora, koji u tom ugovoru ima ulogu trgovca koji postupka u okviru svoje trgovačke djelatnosti te koji je unaprijed sastavio cijeli ugovor, bez omogućavanja korisniku kredita da utječe na sadržaj pojedinih odredbi, ali i iz razloga što faktično onemogućava korisnika kredita – potrošača u učinkovitoj zaštiti njegovih prava.

56. Naime, potrošači nemaju istu ekonomsku moć kao trgovci, niti su im poznati odgovarajući pravni alati koji bi im mogli poslužiti u ostvarivanju i zaštiti njihovih potrošačkih prava iz određenog ugovora, slijedom čega je uobičajeno da se isti pojedinačno niti ne upuštaju u pokretanje u tu svrhu odgovarajućih sudskih postupaka.

57. U takvoj situaciji cediranje potrošačke tražbine trgovcu koji ima odgovarajuću ekonomsku moć i kojemu su poznati pravni alati koji su potrebni za realizaciju te tražbine, faktično postaje jedino sredstvo koje će potrošaču omogućiti barem djelomičnu naplatu te tražbine.

58. Tako je i u predmetnom Ugovoru o cesiji određeno da će kao naknadu za ustupljenu mu potrošačku tražbinu tužitelj platiti korisniku kredita – potrošaču 75% neto iznosa naplaćenog od banke (čl. 4.2. Ugovora o cesiji).

59. Dakle, jednostrana zabrana cediranja tražbine, koja se odnosi isključivo na potrošača, a ne i na trgovca u potrošačkom ugovoru, faktično onemogućuje potrošača u učinkovitoj zaštiti njegovih prava, dok se to isto ne bi moglo tvrdi za banku - trgovca i zato je takva odredba o jednostranoj zabrani cediranja protivna načelu savjesnosti i poštenja te uzrokuje značajnu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana na štetu potrošača, a kako se o konkretnoj odredbi čl. 13.2. Ugovora o kreditu nije niti pojedinačno pregovaralo, to je ista nepoštena u smislu odredbe čl. 81. st. 1. ZZP-a/03.

60. U odredbi čl. 82. ZZP-a/03 daju se primjeri ugovornih odredbi koje bi se, uz ispunjenje pretpostavki iz čl. 81. toga zakona, mogle smatrati nepoštenima, a među njima se, u posljednjoj alineji, navodi odredba kojom se isključuje, ograničava ili otežava pravo potrošača da prava iz ugovora ostvari pred sudom ili drugim nadležnim tijelom, a poglavito odredba kojom se obvezuje potrošača na rješavanje spora pred arbitražom koja nije predviđena mjerodavnim pravom, odredba koja onemogućava izvođenje dokaza koji idu u prilog potrošaču ili odredba kojom se teret dokaza prebacuje na potrošača kada bi, prema mjerodavnom pravu, teret dokaza ležao na trgovcu.

61. Odredba čl. 13.2. Ugovora o kreditu, kojom se potrošaču zabranjuje cediranje ugovornih tražbina, jest odredba kojom se ograničava i otežava pravo potrošača da svoja prava iz ugovora ostvari pred sudom i zato je ta odredba nepoštena te, sukladno odredbi čl. 87. st. 1. ZZP-a/03, ništetna.

62. Slijedom navedenog, tužitelj je aktivno legitimiran potraživati od tuženika ono što je isti primio od Branke Sabljar-Škiljić u ispunjenju Ugovora o kreditu primjenom ništetne valutne klauzule u švicarskim francima, u okviru onoga što je i sama Branka Sabljar-Škiljić mogla zahtijevati od tuženika.

63. O pravnim učincima Dodatka Ugovora o kreditu

64. Branka Sabljar-Škiljić je svoj odnos s tuženikom po pitanju valutne klauzule iz Ugovora o kreditu regulirao Dodatkom Ugovoru o kreditu od 26. travnja 2016.

65. Tim Dodatkom se uvode promjene u načinu ispunjenja obveza iz Ugovora o kreditu sukladno odredbama ZIDZPK-a/15, konkretno njegovim odredbama čl. 19.c st. 1. t. 1., 2. i 3., tako što se otplata kreditnih obveza, umjesto uz valutnu klauzulu u CHF, veže uz valutnu klauzulu u EUR te se korisnik kredita obvezuje kredit vraćati prema srednjem tečaju banke tuženika za EUR na dan dospijeća anuiteta, tako što se umjesto ugovorene kamatne stope iz Ugovora o kreditu, primjenjuje kamatna stopa koju banka primjenjuje na kredite s valutnom klauzulom vezanom za valutu EUR te tako što se otplatni plan koji je izrađen prema odredbama Ugovora o kreditu zamjenjuje novim otplatnim planom izrađenim prema odredbama ZIDZPK-a/15.

66. Dodatkom Ugovoru o kreditu utvrđeno je da, nakon konverzije valute, na dan 4. svibnja 2016. nedospjela glavnica kredita iznosi 9.425,45 EUR (čl. 2 st. 4. a Dodatka).

67. U Dodatku Ugovora o kreditu se ne navodi izričito je li korisnik kredita u razdoblju do provedbe konverzije, plaćanjem anuiteta u kunskoj protuvrijednosti CHF-a, preplatio ili podplatio kredit u odnosu na ono što bi platio do tada da je anuitete otplaćivao u kunskoj protuvrijednosti EUR, već je određeno da će se korištenje preplate nastale temeljem konverzije definirati posebnim sporazumom koji će se sklopiti s korisnikom kredita, u skladu s odredbama čl. 19.c st. 1. t. 5. ZIDZPK-a/15 (čl. 1. st. 5. Dodatka Ugovoru o kreditu).

68. Ono što jest određeno je da se korisnik kredita preostalu neotplaćenu glavnicu obvezuje vratiti u anuitetima, zajedno s fiksnom kamatnom stopom od 3,03% godišnje, u kunskoj protuvrijednosti prema prodajnom tečaju kreditora važećem na dan dospijeca anuiteta, a ako se kasni s njegovom otplatom, tada na dan plaćanja (čl. 2. st. 1. i st. 4. Dodatka Ugovoru o kreditu).

69. Međutim, iz dostavljenog Sporazuma o korištenju preplate po konverziji kredita vezanom za CHF valutnu klauzulu, sklopljenom 26. travnja 2016. između Branke Sabljar-Škiljić, kao korisnika kredita i pravnog prednika tuženika, kao kreditora, proizlazi da na dan 30. rujna 2015. postoji preplata u iznosu od 45.188,61 kn, a da je u prijelaznom razdoblju od 30. rujna 2015. do dana potpisivanja tog sporazuma, temeljem daljnjih uplata po CHF kreditu utvrđena daljnja preplata u iznosu od 4.934,55 kn, dakle, da je ukupni iznos preplate 50.123,16 kn, što da predstavlja između 50,01% i 100% u odnosu na ukupan zbroj preostalih anuiteta do kraja otplate kredita. Stoga da će se iznos preplate u visini od 37.987,65 kn, koji predstavlja preplata u visini od 50% zbroja preostalih anuiteta, koristiti za podmirenje budućih anuiteta, tako da će se polovica mjesečnog anuiteta plaćati iz te preplate sve do njenog potpunog iskorištenja, dok će se iznos od 12.135,51 kn, koji predstavlja dio preplate koji prelazi 50% zbroja preostalih anuiteta, gotovinski isplatiti korisnici kredita.

70. Kao što je već navedeno, među strankama nije sporno da je Dodatak Ugovoru o kreditu sklopljen sukladno odredbama ZIDZPK-a/15.

71. Valja naglasiti da je ZIDZPK/15 donesen nakon što je ocijenjeno da je u području potrošačkog kreditiranja došlo do znatne neravnoteže u odnosima između korisnika kredita kao potrošača i banaka kao kreditora (trgovca) u odnosu na ugovore o kreditu sklopljene posebno u razdoblju od 2004. do 2008. koji su denominirani u kunama s valutnom klauzulom u CHF, i to stoga što je na domaćem tržištu s vremenom izrazito jačao tečaj CHF, rasle su ugovorene promjenjive kamatne stope što je potrošače, u ispunjavanju kreditnih obveza, dovelo u izrazito težak položaj. Stoga je ZIDZPK/15 imao za cilj otkloniti nepoštene poslovne prakse kreditnih institucija i osigurati otplatu kreditnih zaduženja u iznosu i pod uvjetima koji potrošače kao dužnike ne dovode u neravnopravan i dužnički ovisan položaj u odnosu na kreditora kao vjerovnika, vodeći se načelom kojim se osigurava ravnopravan, a nikako povoljniji položaj u odnosu na dužnike koji su ugovorili zaštitni mehanizam u valuti EUR. Taj zakon u tom smislu predstavlja snažnu, izvanrednu, jednokratnu, retroaktivnu i vremenski ograničenu zakonodavnu intervenciju u području potrošačkog kreditiranja. Pritom valja spomenuti da problem kredita vezanih za CHF nije svojstven samo Republici Hrvatskoj, već se pojavio i u drugim državama srednje i jugoistočne Europe, radi čega su zakonodavci i u tim zemljama posegnuli za zakonskim rješavanjem problema, a ta se rješenja razlikuju od države do države jer nema jedinstvenog pristupa rješavanju istog

problema u državama članicama Europske unije (tako je do zakonskih intervencija unutar EU došlo u Mađarskoj i Poljskoj, ali na sadržajno drugačiji način nego u RH).

72. Potonju je okolnost, među ostalim, imao na umu i Ustavni sud Republike Hrvatske u postupku ocjenjivanja suglasnosti s Ustavom RH ZIDZPK/15 (U-I/3685/2015) u kojem je odlukom od 4. travnja 2017. ocijenio spomenuti Zakon usklađenim s Ustavom Republike Hrvatske i nije prihvatio prijedlog većeg broja predlagatelja fizičkih osoba te osam kreditnih institucija za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti Zakona s Ustavom. Ocjenjujući u opisanim okolnostima da ZIDZPK/15 zadovoljava kriterije formalne i materijalne ustavnosti, Ustavni je sud posebno naglasio da ZIDZPK/15 ima legitiman cilj, jer se njime povećava socijalna zaštita, sprječava se nastavljanje nepoštene poslovne prakse kreditnih institucija i produbljivanja dužničke krize, pri čemu je predmetna mjera u vidu konverzije ocijenjena razmjernom legitimnom cilju koji se želio postići zato što su propisane mjere bile prikladne i nužne, a nije postojala druga manje tegobna ili ograničavajuća mjera, s jedne strane, dok, s druge, njome nije nametnut ni prekomjeren teret kreditnim institucijama kao adresatima.

73. Neovisno o tome što se Direktiva 93/13/EEZ u konkretnom slučaju ne primjenjuje (tako i Rev-2245/2017-2 od 20. ožujka 2018.), zbog potrebe tumačenja nacionalnog prava u duhu prava EU, valja primijetiti da Direktiva ni inače ne sadrži posebne odredbe koje bi se odnosile na zaštitu potrošača pri ostvarivanju prava na povrat neosnovano isplaćenih iznosa na temelju nepoštene ugovorne odredbe, već se restitucijski zahtjevi, dakle, zahtjevi za povrat neosnovano plaćenih iznosa, ostvaruju isključivo na temelju nacionalnog prava, odnosno prema nacionalnom materijalnom i procesnom pravu sukladno načelu procesne autonomije. Pritom dostignuti standardi zaštite prava potrošača zbog nepoštenosti ugovornih odredbi u praksi europskih sudova zahtijevaju ostvarenje mogućnosti uspostavljanja stvarne ravnoteže u pravima i obvezama potrošača, s jedne, i trgovca, s druge strane.

74. Relevantne odredbe ZIDZPK/15, kojima je uređeno načelo konverzije i način izračuna konverzije kredita, su odredbe čl. 19.b (načelo konverzije kredita) i 19.c (način izračuna konverzije kredita).

75. Prema odredbi čl. 19.b ZIDZPK-a/15 konverzija kredita denominiranog u CHF u kredit denominiran u EUR i kredita denominiranog u kunama s valutnom klauzulom u CHF u kredit denominiran u kunama s valutnom klauzulom u EUR podrazumijeva konverziju kredita radi promjene valute, odnosno valutne klauzule u kojoj je denominiran i provodi se na način da se položaj potrošača s kreditom denominiranim u CHF izjednači s položajem u kojem bi bio da je koristio kredit denominiran u EUR, a položaj potrošača s kreditom denominiranim u kunama s valutnom klauzulom u CHF izjednači s položajem u kojem bi bio da je koristio kredit denominiran u kunama s valutnom klauzulom u EUR.

76. Nadalje, prema odredbi čl. 19.c st. 1. ZIDZPK-a/15 konverzija kredita podrazumijeva konverziju radi promjene valute odnosno valutne klauzule u kojoj je denominiran i izračunava se na način da se:

1) na iznos početno odobrene glavnice kredita denominiranog u CHF i denominiranog u kunama s valutnom klauzulom u CHF izračuna iznos glavnice kredita

denominiranog u EUR i denominiranog u kunama s valutnom klauzulom u EUR, po tečaju primjenjivom na datum isplate kredita, a koji tečaj je jednak tečaju one vrste koji je vjerovnik na taj datum primjenjivao na kredite iste vrste i trajanja denominirane u EUR i u kunama s valutnom klauzulom u EUR, pri čemu se iznosom početno odobrene glavnice smatra iznos koji je zadužen u poslovnim knjigama vjerovnika, a koji iznos može biti veći od isplaćenog iznosa zbog tečajne razlike zbog kupoprodaje deviza prilikom isplate kredita,

2) umjesto početno ugovorene kamatne stope kredita denominiranog u CHF i denominiranog u kunama s valutnom klauzulom u CHF primijeni kamatna stopa jednaka kamatnoj stopi (po iznosu, vrsti i razdoblju promjene) koju je vjerovnik primjenjivao na kredite iste vrste i trajanja denominirane u EUR i denominirane u kunama s valutnom klauzulom u EUR na datum sklapanja ugovora o kreditu, uvažavajući smanjenja kamatnih stopa, tečaj ili uvjete odobrene određenim istovrsnim skupinama potrošača temeljem dobi, namjene kredita, iste vrste i trajanja u EUR i u kunama s valutnom klauzulom u EUR na datum sklapanja ugovora o kreditu denominiranog u CHF i denominiranog u kunama s valutnom klauzulom u CHF,

3) početno utvrđen otplatni plan kredita denominiranog u CHF i denominiranog u kunama s valutnom klauzulom u CHF uključujući sve njegove izmjene, na temelju kojeg su izračunati obroci odnosno anuiteti u CHF i u kunama s valutnom klauzulom u CHF, zamijeni novim otplatnim planom izračunatim u skladu s točkama 1. i 2. ovoga stavka, i na temelju kojeg se izračunavaju novi obroci odnosno anuiteti u EUR i u kunama s valutnom klauzulom u EUR, uzimajući u obzir sve izmjene ugovornih uvjeta koji se odnose na iznos, namjenu i rokove dospijeca glavnice te iznos, vrstu i razdoblje promjene kamatnih stopa i ostale promjene koje su tijekom trajanja ugovora o kreditu uvjetovale izmjenu početno utvrđenog otplatnog plana i obroka odnosno anuiteta,

4) iznosi uplaćeni radi namirenja početno utvrđenih obroka odnosno anuiteta u CHF i kunama s valutnom klauzulom u CHF (osim uplata na ime naplaćenih zateznih kamata, naknada i troškova koji se ne uzimaju u obzir za potrebe izračuna konverzije) pretvore u EUR i u valutnu klauzulu u EUR po tečaju primjenjivom na datum uplate, a koji tečaj je jednak tečaju one vrste koji je vjerovnik na taj datum primjenjivao na kredite iste vrste i trajanja denominirane u EUR i denominirane u kunama s valutnom klauzulom u EUR. Takvi iznosi pretvoreni u EUR i valutnu klauzulu u EUR predstavljaju osnovu za namirenje obroka odnosno anuiteta u EUR i valutnoj klauzuli u EUR utvrđenih po novom otplatnom planu u EUR i valutnoj klauzuli u EUR iz točke 3. ovoga stavka, pri čemu se poštuje redoslijed namirenja dospjelih obveza sukladno općim uvjetima vjerovnika, ali ne obračunavaju zatezne kamate,

5) ukupni uplaćeni iznos utvrđen u EUR i valutnoj klauzuli u EUR na način iz točke 4. ovoga stavka veći od ukupnog iznosa obroka ili anuiteta u EUR i valutnoj klauzuli u EUR utvrđenih na način iz točke 3. ovoga stavka smatra preplatom koja se:

- ako iznos preplate ne prelazi ukupni zbroj obroka odnosno anuiteta u EUR i valutnoj klauzuli u EUR, preostalih na dan 30. rujna 2015. prema otplatnom planu iz točke 3. ovoga stavka, koristi za namirenje budućih obroka odnosno anuiteta u EUR i valutnoj klauzuli u EUR koji će dospjeti na način da se sukcesivno kod plaćanja budućeg obroka odnosno anuiteta koji će dospjeti iznos do najviše 50% dospjelog obroka odnosno anuiteta u EUR i valutnoj klauzuli u EUR namiri preplatom, sve dok

se preplata u potpunosti ne iskoristi, pri čemu ako iznos preplate prelazi više od 50% ukupnog zbroja obroka odnosno anuiteta u EUR i valutnoj klauzuli u EUR, preostalih na dan 30. rujna 2015. prema otplatnom planu iz točke 3. ovoga stavka, vjerovnik i potrošač sporazumom definiraju način iskorištavanja iznosa preplate iznad 50% ukupnog zbroja obroka odnosno anuiteta u EUR i valutnoj klauzuli u EUR,

- ako iznos preplate prelazi ukupni zbroj obroka odnosno anuiteta u EUR i valutnoj klauzuli u EUR preostalih na dan 30. rujna 2015. prema otplatnom planu iz točke 3. ovoga stavka, vraća potrošaču od strane vjerovnika u roku od 60 dana od datuma prihvata konverzije od strane potrošača, s time da se iznos preplate iz ove točke preračunava u kune po tečaju na dan 30. rujna 2015. i na njega vjerovnik nije dužan obračunati kamatu niti tečajnu razliku, već njih snosi potrošač,

6) ukupni uplaćeni iznos utvrđen u EUR i valutnoj klauzuli u EUR na način iz točke 4. ovoga stavka manji od ukupnog iznosa obroka odnosno anuiteta u EUR i valutnoj klauzuli u EUR utvrđenih na način iz točke 3. ovoga stavka, namiri vjerovniku od strane potrošača sukladno sporazumu vjerovnika i potrošača, a obveze po novom otplatnom planu u EUR i valutnoj klauzuli u EUR nastave ispunjavati od strane potrošača,

7) iznos preostale neotplaćene glavnice u EUR i kunama s valutnom klauzulom u EUR utvrđuje na dan 30. rujna 2015., kao razlika novog otplatnog plana utvrđenog sukladno točki 3. ovoga stavka i uplaćenih iznosa utvrđenih sukladno točki 4. ovoga stavka, pri čemu iznos preplate utvrđen u točki 5. ovoga stavka ne umanjuje iznos preostale neotplaćene glavnice u EUR i kunama s valutnom klauzulom u EUR, a manje uplaćeni iznos utvrđen u točki 6. ovoga stavka namiruje se sukladno sporazumu vjerovnika i potrošača,

8) učinak konverzije utvrdi kao razlika:

- stanja neotplaćene glavnice u CHF i valutnoj klauzuli u CHF evidentirane u poslovnim knjigama vjerovnika na dan 30. rujna 2015. izračunata u EUR i u kunama s valutnom klauzulom u EUR, po tečaju primjenjivom na dan 30. rujna 2015., a koji tečaj je jednak tečaju one vrste koji je vjerovnik na taj datum primjenjivao na kredite iste vrste i trajanja u EUR i u kunama s valutnom klauzulom u EUR, pri čemu se ograničenje tečaja iz članka 11.d ovoga Zakona odnosi na obroke odnosno anuitete u CHF i valutnoj klauzuli u CHF koji dospijevaju do isteka roka ograničenja iz članka 11.d tog Zakona i

- iznosa neotplaćene glavnice iz točke 7. predmetnog stavka.

77. Iz navedenih odredbi proizlazi da je cilj ZIDZPK/15 bio korisnike kredita koji su ugovor sklopili uz valutnu klauzulu u CHF dovesti u isti položaj kao da su ugovor o kreditu sklopili uz valutnu klauzulu u EUR.

78. Sudionici u prometu slobodno uređuju obvezne odnose, a ne mogu ih uređivati suprotno Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima i moralu društva (čl. 2. ZOO-a).

79. Iz navedenih odredbi ZIDZPK/15 i Dodatka ugovoru sklopljenog sukladno tim odredbama, proizlazi da banka i korisnik kredita, upravo polazeći od ništetnosti ugovornih odredbe o valutnoj klauzuli, dodatkom ugovoru uređuju svoje odnose u pogledu valute obveze i kamatne stope za cijelo razdoblje od sklapanja kredita pa nadalje (na način da se korisnik kredita dovodi u isti položaj kao da je ugovor o kreditu sklopio uz valutnu klauzulu u EUR), time da se razlika između uplaćenih iznosa i obveze koju bi potrošač imao da je sklopio ugovor s valutnom klauzulom u EUR računa kao preplata, s kojom se, ovisno o okolnostima slučaja, postupa sukladno odredbi čl. 19.c st. ZIDZPK/15.

80. U postupku nije sporno da je Dodatak ugovoru o kreditu sklopljen sukladno odredbama ZID ZPK/15, koji zakon je izričito i detaljno uredio način konverzije i koji u tom dijelu predstavlja prisilan propis. U takvoj situaciji odredbe glave II. ZZP/14, koje uređuju pitanje nepoštenih odredbi u potrošačkim ugovorima, ne primjenjuju se na ugovorne odredbe kojima se u ugovor unose zakonske odredbe prisilne prirode odnosno kojima se u ugovor unose odredbe i načela konvencija koje obvezuju Republiku Hrvatsku, jer to priječi odredba čl. 49. st. 5. ZZP/14. Tako se u konkretnom slučaju ne primjenjuje ni odredba čl. 49. st. 1. ZZP/14 prema kojoj se nepoštenom smatra ugovorna odredba o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo ako, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, uzrokuje znatnu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana na štetu potrošača.

81. Slijedom iznesenog, polazeći od činjenice da je Dodatak ugovoru o kreditu sklopljen na temelju prisilnog propisa koji je uspješno prošao test ocjenjivanja ustavnosti u ustavnosudskom postupku, valja zaključiti da njegove odredbe obvezuju stranke jer nemaju elemenata koji bi im davali obilježje nepoštenosti i imali za posljedicu njihovu ništetnost. Sklapanjem Dodatka ugovoru o kreditu na temelju odredbi ZIDZPK/15, kojim su stranke iznova, i to počevši od dana sklapanja ugovora o kreditu, uredile svoje odnose u pogledu valute obveze i promjenjivosti kamatne stope, stranke su se prešutno odrekle svojih tražbina koje bi im pripadale po osnovi ništetnosti ugovornih odredbi, i to u opsegu obračuna izvršenog u smislu odredbe čl. 19.c ZIDZPK/15. To stoga što zamjena nepoštenih ugovornih odredaba dispozitivnim zakonskim odredbama uspostavlja stvarnu ravnotežu u pravima i obvezama kako tužitelja kao potrošača, tako i tuženika (banke) kao trgovca.

82. Pri ovakvoj ocjeni sud ima na umu ustaljeno stajalište Suda EU prema kojem se u odnosu na poduzetnike poput banaka u istim ili srodnim pravnim odnosima kao predmetnom, potrošač nalazi u slabijem položaju (tako i u odluci broj C-26/13 od 30. travnja 2014.), kao i da je ZIDZPK/15 imao primarni cilj zaštitu potrošača CHF kredita kao slabije ugovorne strane, a ostvarenje tog cilja imalo je veći značaj od pravne sigurnosti druge strane (tako i Ustavni sud, U-I/3685/2015 od 4. travnja 2017., točka 30.). Međutim, ZIDZPK/15 je u odredbama članaka 19.d. i 19.e propisao detaljnu, jasnu i transparentnu proceduru koja je prethodila zaključenju ugovora o konverziji, kao i sadržaj tog ugovora, pa je tužitelj kao potrošač bio u prilici još i prije sklapanja ugovora o konverziji proučiti njegove odredbe. Štoviše, još prije donošenja ZIDZPK/15, Vlada Republike Hrvatske je u obrazloženju Konačnog prijedloga tog Zakona (P.Z./899 od 10. rujna 2015.) istakla, među ostalim, da ZIDZPK/15 predstavlja izvanrednu i jednokratnu zakonodavnu intervenciju koja je temelj za "trajno rješenje problema u CHF."

83. Tako je ZIDZPK/15 u čl. 19.d strogim pravilima nametnuo tuženiku kao vjerovniku i trgovcu, brojne obveze prije dostave ponude sklapanja ugovora o konverziji potrošaču, i to: za potrebe provjere izračuna konverzije, izraditi kalkulator na temelju kojeg je izračunata konverzija, koji uključuje detaljan pregled svih elemenata izračuna, i učiniti ga dostupnim svakom pojedinom potrošaču preko svojih mrežnih stranica kojem će potrošač pristupiti preko svog osobnog identifikacijskog broja, zatim omogućiti potrošaču pristup povijesnom pregledu: općih kretanja kreditiranja, odluka o kamatnim stopama, dnevnih tečajeva primjenjivih na kredite denominirane u CHF i denominirane u kunama s valutnom klauzulom u CHF te na kredite denominirane u EUR i denominirane u kunama s valutnom klauzulom u EUR koje je vjerovnik primjenjivao na kredite iste vrste i trajanja denominirane u CHF i denominirane u kunama s valutnom klauzulom u CHF te na kredite denominirane u EUR i denominirane u kunama s valutnom klauzulom u EUR. Ujedno je tuženik kao vjerovnik i trgovac imao obvezu i prije objave spomenutog kalkulatora na mrežnoj stranici pribaviti mišljenje ovlaštenog revizora ili sudskog vještaka da je kalkulator izvršen u skladu s načinom izračuna propisanim čl. 19.c ZIDZPK/15 te takvo mišljenje objaviti na svojim mrežnim stranicama u roku od 45 dana od dana stupanja na snagu ZIDZPK/15.

84. Pored ovih obveza, vjerovniku je, u skladu s odredbom čl. 19.e ZIDZPK/15, također nametnuta i obveza dostave izračuna konverzije kredita u roku od 45 dana od stupanja na snagu Zakona zajedno s prijedlogom novog ili izmijenjenog ugovora o kreditu, kao i pregleda stanja svih pojedinačnih vrsta tražbina, nadalje i pregled stanja svih pojedinačnih tražbina od potrošača pri čemu izračun konverzije mora sadržavati jasan pregled svih promjena i iz kojega mora biti razumljivo na koji je način utvrđen iznos preostale neotplaćene glavnice u EUR i kunama s valutnom klauzulom u EUR iz čl. 19.c st. 1. t. 7. ZIDZPK-a/15, iznos preplate iz čl. 19.c. st. 1. t. 5. ZIDZPK-a/15 ako je ona utvrđena, odnosno manje plaćeni iznos iz čl. 19.c. st. 1. t. 6. ZIDZPK-a/15 ako je on utvrđen.

85. S druge strane, odredba čl. 19.e st. 5., 7., 8. i 9. ZIDZPK-a/15 propisuje obveze potrošača u slučaju prihvata konverzije (obavijestiti vjerovnika o prihvatu u roku od 30 dana), zatim u stavku 5. da učinak konverzije snosi vjerovnik na način da se u poslovnim knjigama vjerovnika konverzija iskazuje kao usklađenje tražbine zbog promjene tečajeva, odnosno rashod temeljem povrata preplate, kao i da razliku u početnoj glavnici zbog kupoprodaje deviza iz čl. 19.c st. 1. t. 1. ZIDZPK-a/15, iznos naplaćenih zateznih kamatama, naknada i troškova iz čl. 19.c. st. 1. t. 4. ZIDZPK-a/15, iznos kamate i tečajnih razlika na ime preplate iz čl. 19.c st. 1. t. 5. ZIDZPK-a/15 snosi potrošač. Osim toga, st. 8. čl. 19.e ZIDZPK/15 propisana je i sudbina odobrenih pogodnosti (padaju na teret potrošača), dok je u st. 9. propisano ako potrošač prihvati izračun konverzije kredita, vjerovnik neće tražiti dodatne instrumente plaćanja, u odnosu na ugovorene, niti postavljati dodatne uvjete potrošaču kojima se bi se derogirala njegova druga prava.

86. U ovakvim okolnostima valja zaključiti da zamjena nepoštenih ugovornih odredaba zakonskim odredbama uspostavlja stvarnu ravnotežu u pravima i obvezama kako tužitelja kao potrošača, tako i tuženika (banke) kao trgovca jer, s jedne strane, omogućuje donošenje informirane odluke o sklapanju ugovora o konverziji od strane potrošača, budući da je potrošač kao slabija ugovorna strana objektivno bio u mogućnosti informirano procijeniti hoće li prihvatiti ili odbiti ponudu banke za sklapanje

ugovora o konverziji. Pritom se posebno naglašava da je zaključenje ugovora o konverziji ovisilo o volji potrošača, jer je samo potrošaču ostavljena mogućnost izbora prihvaćanja ili neprihvatanja konverzije (za razliku primjerice od mađarskog zakonodavnog rješenja koji tu slobodu potrošaču nije ostavio). S druge strane, ovakav način uređenja zamjene nepoštenih ugovornih odredbi omogućuje i balansiranje interesa potrošača i trgovca na tržištu.

87. Naime, učinak konverzije prema ZIDZPK/15 djeluje unatrag što omogućuje uspostavu činjeničnog i pravnog okvira u kojem bi se potrošač našao i bez postojanja nepoštene ugovorne odredbe. Tako stvorena mogućnost uspostave činjeničnog i pravnog okvira kakav je postojao, već sama po sebi, ima restitucijski učinak, jer omogućuje vraćanje koristi koju je druga ugovorna strana (trgovac) stekla od potrošača po osnovi nepoštene ugovorne odredbe (tako i Sud EU u presudi C- 308/156 LGU, točka 62.), i to u okolnostima i u proceduri koja je unaprijed poznata i unaprijed svim stranama predstavljena kao jednokratna mjera i trajno rješenje.

88. Na taj je način zaključenjem Dodatka ugovoru o kreditu koji je zaključen prema pravilima posebnog propisa (ZIDZPK/15) uspostavljena ravnoteža između efektivne zaštite i zahtjeva pravne sigurnosti, kao i zaštite legitimnih očekivanja strana u ugovornom odnosu koje su postupale u dobroj vjeri u opsegu obračuna izvršenog u smislu odredbe čl. 19.c u vezi s čl. 19.e ZIDZPK/15 (prema odredbi čl. 19.e ZIDZPK/15, potrošači snose: razliku u početnoj glavnici zbog kupoprodaje deviza iz čl. 19.c st. 1. t. 1. tog zakona, zatim iznos naplaćenih zateznih kamata, naknada troškova iz čl. 19.c st. 1. t. 4. tog zakona te iznos kamata i tečajnih razlika na ime preplate iz čl. 19.c st. 1. t. 5. tog zakona). Interveniranje u takav pravni odnos na način koji to tužitelj zahtijeva unutar opsega obračuna izvršenog prema odredbi čl. 19.c u vezi s odredbom čl. 19.e ZIDZPK/15 bilo bi suprotno slobodi ugovaranja i slobodi tržišnog natjecanja koja izvire iz slobode ugovaranja.

89. Potrošač, koji je sklopio dodatak ugovoru o kreditu na temelju odredbi ZIDZPK/15, nakon sklapanja dodatka ugovoru, po osnovi ništetnosti ugovornih odredbi o valutnoj klauzuli i promjeni kamatne stope više nema pravo na povrat više plaćenih iznosa, osim onih iznosa koji nisu bili predmet obračuna konverzije kredita u smislu čl. 19.c u vezi s čl. 19.e ZIDZPK/15. Zatezne kamate od dana plaćanja pojedinačnih mjesečnih anuiteta pa do dana konverzije nisu obuhvaćene obračunom konverzije uređenim posebnim propisom, kako to proizlazi iz ranije navedenih odredbi. Stoga, potrošač ima pravo na isplatu pripadajućih zateznih kamata na više plaćene iznose za razdoblje od plaćanja svakog više plaćenog pojedinačnog anuiteta pa do dana izvršene konverzije 30. rujna 2015.

90. O visini tužbenog zahtjeva, preinaci tužbe i zastari

91. Iz nalaza i mišljenja stalnog sudskog vještaka Centar za financijska vještačenja d.o.o. proizlazi da je u razdoblju od početka otplate kredita do dana izračuna konverzije kredita, tečaj CHF oscilirao na više i niže u odnosu na tečaj koji je vrijedio prilikom isplate kredita, posljedično čemu je korisnik kredita plaćao veći ili manji anuitet u odnosu na onaj koji je vrijedio prilikom ugovaranja kredita. Tako je utvrđeno da je zbog promjene tečaja na više u odnosu na tečaj koji je vrijedio na dan isplate kredita korisnik kredita platio 6.351,21 EUR više, nego što bi platio da nije bilo valutne klauzule u CHF, dok je zbog promjene tečaja na niže u odnosu na početni tečaj, korisnik kredita platio

431,14 EUR manje, nego što bi platio da nije bilo valutne klauzule u CHF (neto preplata da iznosi 5.920,07 EUR). Nadalje, vještak je naveo da je na dan 4. svibnja 2016. preostala nedospjela glavnica kredita iznosila 9.425,45 EUR/71.303,53 kn (prema primjenjivom prodajnom tečaju za EUR na "dan konverzije", 4. svibnja 2016.), a da nije bilo primjene valutne klauzule u CHF, dakle, da nije bilo promjene tečaja u odnosu na onaj početni, tada da bi na dan izračuna konverzije preostala nedospjela glavnica iznosila 73.091,78 kn, dakle, da bi ista bila viša da nije provedena konverzija. Što se tiče eventualne preplate, vještak ponavlja da iz dostavljenih isprava proizlazi da je na dan 30. rujna 2015. korisnik kredita uplatama po kreditu u CHF preplatio konvertirani kredit u EUR za iznos od 50.123,16 kn/6.625,67 EUR (srednji tečaj HNB-a za EUR na dan 30. rujna 2015.). Naposljetku, vještak daje izračun zateznih kamata za svaki mjesečni iznos preplate uslijed primjene valutne klauzule u CHF (iznos koji je plaćen više u okviru svakog anuiteta uslijed porasta tečaja CHF u odnosu na onaj početni koji je vrijedio na dan isplate kredita, a koji ne bi bio plaćen da nije bilo primjene ništetne valutne klauzule i kojeg bi korisnik kredita imao pravo zahtijevati natrag), od prvog dana nakon dana izvršenog plaćanja do dana 4. svibnja 2016. (kojeg je vještak uzeo kao dan provedbe konverzije) te utvrđuje da te zatezne kamate ukupno iznose 2.037,45 EUR.

92. S obzirom da je sud dao vještaku u zadatak izračunati iznos zateznih kamata na iznose preplate po osnovi valutne klauzule u CHF (na izračunate više plaćene razlike anuiteta s osnove valutne klauzule), od dana svake pojedine uplate do dana nastupanja učinaka konverzije, 30. rujna 2015., to je vještaku naloženo u tom dijelu ispraviti nalaz.

93. U podnesku od 1. srpnja 2026. financijski vještak daje izračun predmetnih zateznih kamata za traženo razdoblje, dakle, do 30. rujna 2015. te utvrđuje da iste ukupno iznose 1.747,41 EUR.

94. Niti jedna od stranaka nije imala prigovora na matematički izračun vještaka.

95. Sud je u cijelosti prihvatio nalaz i mišljenje vještaka, jer su izrađeni sukladno pravilima konkretne znanosti i struke te su logični i objektivno provjerljivi.

96. Tužitelj je uskladio tužbeni zahtjev s izračunima financijskog vještaka te izjavio da mu pripada preplata u anuitetima temeljem ništetne valutne klauzule u iznosu od 6.351,21 EUR, kao i zatezne kamate na više plaćene iznose po osnovi ništetne valutne klauzule od dana plaćanja do 30. rujna 2015. u iznosu od 1.747,41 EUR. Konačno specificiranim tužbenim zahtjevom tužitelj zahtijeva isplatu iznosa od 8.098,62 EUR s zateznim kamatama od 1. listopada 2015. do isplate. Podredno, ako bi sud tako postavljeni tužbeni zahtjev ocijenio neosnovanim, tada da, sukladno odredbi čl. 188. st. 2. ZPP-a, postavlja eventualno kumulirani tužbeni zahtjev kojim traži isključivo isplatu po osnovi zateznih kamata u iznosu od 1.747,41 EUR s daljnjim zateznim kamatama od 1. listopada 2015. do isplate.

97. Nema govora o nastupanju zastare utuženog potraživanja.

98. Ovo stoga, što tražbina povrata stečenog bez pravne osnove (a u ovoj parnici se radi o tražbini povrata onog što je stečeno temeljem nepostojeće, ništetne pravne osnove) zastarijeva protekom općeg zastarnog roka od 5 godina koji načelno počinje

teći prvog dana nakon dana kada je stjecatelj nešto stekao (čl. 215. st. 1. i čl. 225. ZOO-a).

99. Međutim, unatoč tome zastara tražbine povrata stečenog bez pravne osnove u konkretnom slučaju ne počinje teći od dana stjecanja.

100. Naime, prema pravnom shvaćanju kojeg je Vrhovni sud Republike Hrvatske zauzeo u zauzeo na sjednici Građanskog odjela održanoj 30. siječnja 2020., kojeg prihvaća i ovaj sud, zastarni rok u slučaju restitucijskog zahtjeva prema kojem su ugovorne strane dužne vratiti jedna drugoj sve što su primile na temelju ništetnog ugovora, odnosno u slučaju zahtjeva iz čl. 323. st. 1. ZOO-a kao posljedice utvrđenja ništetnosti ugovora, počinje teći od dana pravomoćnosti sudske odluke kojom je utvrđena ili na drugi način ustanovljena ništetnost ugovora.

101. S obzirom da je presuda ovog suda, P-1401/12 od 4. srpnja 2013., u dijelu kojim se utvrđuje ništetnost valutne klauzule, postala pravomoćna 14. lipnja 2018., to je zastara tražbine povrata onog što je plaćeno temeljem te ništetne odredbe počela teći 14. lipnja 2018., a kako je tužba u ovom predmetu podnesena 13. lipnja 2023., to proizlazi da zastara nije nastupila (nije protekao petogodišnji zastarni rok koji se primjenjuje na restitucijske zahtjeve).

102. Dakle, u konkretnom predmetu primijenjeno je, po pitanju zastare, pravno shvaćanje zauzeto na sjednici Građanskog odjela Vrhovnog suda Republike Hrvatske održane 30. siječnja 2020., a ne ranije pravno shvaćanje koje je zauzeto u revizijskoj presudi VSRH-a, Rev 2245/17 od 20. ožujka 2018., prema kojem se zastara prekida podnošenjem tužbe u kolektivnom potrošačkom sporu i počinje ponovno teći od pravomoćnosti odluke donesene u tom sporu.

103. Napominje se da iako je tužbeni zahtjev određen u ovom postupku tek podneskom od 9. ožujka 2026. (a konačno podneskom od 14. srpnja 2026.), da je do prekida zastare došlo već podnošenjem tužbe.

104. Ovo stoga, što je tužitelj u ovom postupku najprije podnio stupnjevitu tužbu, u smislu odredbe čl. 186.b st. 3. ZPP-a, budući da bez podataka koje mu tuženik nije htio dati, a koje mu je prema sadržaju građanskopravnog odnosa iz Ugovora o kreditu bio dužan dati, s obzirom da je korisnik kredita na tužitelja prenio tražbine koje je imao prema tuženiku po osnovi ništetnih ugovornih odredbi, kao i bez provođenja financijskog vještačenja temeljem tih podataka, tužitelj nije mogao odrediti novčani iznos čiju isplatu potražuje po osnovi ništetne valutne klauzule. Tek nakon što je financijski vještak pribavio od tuženika potrebne podatke i izračunao iznos navedene preplate, tužitelj je mogao određeno postaviti tužbeni zahtjev, što je inače obveza svakog tužitelja od samog podnošenja tužbe, u smislu odredbe čl. 186. st. 1. ZPP-a, samo što se kod stupnjevite tužbe taj trenutak odgađa do dostave potrebnih podataka i/ili provedbe odgovarajućeg vještačenja. Određenjem novčanog iznosa čiju isplatu potražuje u ovom postupku tužitelj nije preinačio tužbu, već je postupio sukladno svojoj obvezi iz čl. 186. st. 1. ZPP-a te odredio tužbeni zahtjev u pogledu glavne stvari

105. S druge strane, isticanje novog zahtjeva uz postojeći pa sve i ako se taj zahtjev podnosi tek podredno, za slučaj da sud odbije onaj prvi, jest preinaka tužbe, u smislu odredbe čl. 191. st. 1. ZPP-a.

106. Tužitelj tvrdi u podnesku od 14. srpnja 2026., da za slučaj da sud odbije njegov primarni tužbeni zahtjev za isplatu iznosa od 8.098,62 EUR, koji predstavlja zbroj vještačenjem utvrđenog iznosa preplate po ništetnoj valutnoj klauzuli u visini od 6.351,21 EUR i zateznih kamata na iznose preplate po osnovi valutne klauzule u CHF (na izračunate više plaćene razlike anuiteta s osnove valutne klauzule), od dana svake pojedine uplate do dana nastupanja pravnih učinaka konverzije 30. rujna 2015., u iznosu od 1.747,41 EUR, postavlja podredni tužbeni zahtjev isključivo za isplatu zateznih kamata na iznose preplate po osnovi valutne klauzule u CHF, od dana svake pojedine uplate do dana nastupanja pravnih učinaka konverzije 30. rujna 2015., u iznosu od 1.747,41 EUR.

107. Prema odredbi čl. 188. st. 2. ZPP-a tužitelj može dva ili više tužbenih zahtjeva u međusobnoj vezi istaknuti u jednoj tužbi i tako da sud slijedeći od tih zahtjeva prihvati ako nađe da onaj koji je ispred njega istaknut nije osnovan.

108. Osnovna pretpostavka za primjenu odredbe čl. 188. st. 2. ZPP-a o eventualnoj kumulaciji jest da su primarni i podredni tužbeni zahtjev objektivno različiti, u protivnom se ne radi o eventualnoj kumulaciji, već o čistoj objektivnoj kumulaciji na koju valja primijeniti pravilo o zabrani dvostruke litispendencije iz odredbe čl. 194. ZPP-a.

109. Usporedbom navodnog podrednog tužbenog zahtjeva s primarnim tužbenim zahtjevom jasno proizlazi da je "podredni" tužbeni zahtjev za isplatu zateznih kamata na ono što je preplaćeno primjenom ništetne valutne klauzule, od dana plaćanja do 30. rujna 2015., u cijelosti sadržan u primarnom tužbenom zahtjevu (pravno, činjenično i iznosno).

110. Stoga tužiteljev podnesak od 14. srpnja 2026. ne sadrži eventualnu kumulaciju, u smislu odredbe čl. 188. st. 2. ZPP-a, već čistu objektivnu kumulaciju.

111. Prema odredbi čl. 194. st. 3. ZPP-a dok parnica teče, ne može se u pogledu istog zahtjeva pokrenuti nova parnica među istim strankama, a ako takva parnica bude pokrenuta, sud će tužbu odbaciti.

112. Stoga je tužbu u dijelu u kojem sadrži dvostruki zahtjev za isplatu iznosa od 1.747,41 EUR s zateznim kamata od 1. listopada 2015. do isplate, valjalo odbaciti kao nedopuštenu.

113. Odluka o tužbenom zahtjevu

114. S obzirom da tužitelju pripada isključivo naknada koristi stečene bez prave osnove u vidu zateznih kamata na iznose koje je više platio temeljem primjene ništetne valutne klauzule, od dana njihova plaćanja do dana nastupanja učinaka konverzije, 30. rujna 2015., koje iznose 1.747,41 EUR, budući da je to jedini dio koji se tiče ništetne valutne klauzule koji nije uređen Dodatkom Ugovoru o kreditu i kojeg potraživanja se potrošač nije prešutno odrekao, dakle, u pogledu kojeg ne postoji sporazum stranaka o njegovom prestanku, to je tužbeni zahtjev valjalo prihvatiti u odnosu na isplatu tog iznosa.

115. Iz konačno specificiranog tužbenog zahtjeva, u podnesku od 14. srpnja 2026., proizlazi da tužitelj na zatezne kamate obračunate u apsolutnom iznosu u visini od 1.747,41 EUR potražuje daljnje (procesne) zatezne kamate od 1. listopada 2015. do isplate.

116. Budući da se na iznos neisplaćenih kamata mogu zahtijevati zatezne kamate samo od dana kad je sudu podnesen zahtjev za njihovu isplatu (čl. 31. st. 2. ZOO-a), a zahtjev za isplatu tih procesnih kamata je postavljen već u tužbi (dakle, već u tužbi je zahtijevana isplata svega što je tuženik primio temeljem ništetne valutne klauzule pa tako i tih zateznih kamata, samo se ne naznačuje njihov tijek), slijedom čega tužitelju na iznos zateznih kamata u visini od 1.747,41 EUR pripadaju daljnje (procesne) zatezne kamate od 13. lipnja 2023. do isplate.

117. Zatezne kamate obračunavaju se po stopi koja je odredbom čl. 29. st. 2. ZOO-a određena za potraživanja proizašla iz izvanugovornih obveznih odnosa.

118. S obzirom da tužitelj potražuje zatezne kamate od 1. listopada 2015. do isplate, to je tužbeni zahtjev valjalo odbiti u odnosu na isplatu zateznih kamata na dosuđeni iznos od 1.747,41 EUR od 1. listopada 2015. do 12. lipnja 2023.

119. Osim toga, valjalo je odbiti tužbeni zahtjev za isplatu iznosa od 6.351,21 EUR (potraživanih 8.098,62 EUR umanjeno za dosuđenih 1.747,41 EUR) s zateznim kamatama od 1. listopada 2015. do isplate.

120. Odluka o procesnopravnom prigovoru radi prebijanja

121. Tuženik je u podnesku od 21. prosinca 2023. istaknuo prigovor radi prebijanja tražbine koju da ima prema tužitelju po osnovi iznosa preplate koju je priznao korisniku kredita u konverziji, u visini od 50.123,16 kn/6.652,49 EUR, od kojih je iznos od 37.987,65 kn/5.041,83 EUR iskorišten za podmirenje 50% budućih kreditnih anuiteta, dok je iznos od 12.135,51 kn/1.610,66 EUR isplaćen korisniku kredita, s zateznim kamatama od 27. travnja 2016. do isplate.

122. Prigovor radi prebijanja ima nesamostalni, obrambeni karakter, slijedom čega sud u parnici može meritorno odlučivati o tražbini istaknutoj radi prebijanja samo do visine utvrđene tražbine iz tužbenog zahtjeva, a kako je sud utvrdio postojanje utužene tražbine samo u iznosu od 1.747,41 EUR, koliko iznose u apsolutnom iznosu zatezne kamate na koje tužitelj ima pravo, to proizlazi da sud može meritorno odlučiti o o tražbini istaknutoj radi prebijanja samo do tog iznosa.

123. U svakom slučaju, tražbina tuženika koja je istaknuta radi prebijanja po osnovi iznosa preplate koji je korisniku kredita priznat u konverziji ne postoji, budući da takvo potraživanje tuženik nema niti prema korisniku kredita, s obzirom da je konverzija provedena sukladno prisilnim odredbama ZIDZPK-a/15, a do umanjivanja neotplaćene glavnice te uračunavanja utvrđene preplate u otplatu budućih anuiteta, kao i do isplate dijela preplate korisniku, je došlo upravo primjenom prisilnih odredaba ZIDZPK-a/15, a kako je Dodatak Ugovoru o kreditu valjan i na snazi, korisnik kredita je bio dužan tuženiku otplaćivati kredit po toj iznova izračunatoj (umanjenoj) konvertiranoj glavnici pri čemu su mu se budućí anuiteti umanjili za utvrđeni iznos preplate.

124. Naglašava se da su se sklapanjem Dodatka Ugovoru o kreditu stranke prešutno odrekle svojih tražbina koje bi im pripadale po osnovi ništetnosti ugovornih odredbi, i to u opsegu obračuna izvršenog u smislu odredbe čl. 19.c ZIDZPK/15.

125. Jedino što nije bilo predmetom obračuna u konverziji su zatezne kamate koje pripadaju potrošaču na više plaćene iznose za razdoblje od plaćanja svakog više plaćenog pojedinačnog anuiteta pa do dana nastupanja pravnih učinaka konverzije 30. rujna 2015., dok su ostala međusobna potraživanja po osnovi ništetne valutne klauzule, koja su i postojala do sklapanja Dodatka Ugovoru o kreditu, sklapanjem tog dodatka, suglasnošću volja stranka, u smislu odredbe čl. 160. st. 1. ZOO-a, prestala.

126. Iako tuženik nema prema korisniku kredita Branki Sabljar Škiljić tražbinu koju je istaknuo radi prebijanja tužitelju, kao cesionaru, u ovoj parnici pa tako istu ne može staviti u prijeboj niti tužitelju, slijedom čega je bespredmetno raspravljati o zastari te tražbine, napominje se da eventualna zastara ne bi bila zapreka izvršenju prijeboja.

127. Naime, tužitelj je tražbinu prema tuženiku (po osnovi zateznih kamata na iznose više plaćenih anuiteta uslijed promjena tečaja za CHF na više u odnosu na početni tečaj) stekao Ugovorom o cesiji sklopljenim s korisnikom kredita. Tužitelj je, dakle, primatelj tražbine, korisnik kredita ustupitelj tražbine, a tuženik dužnik ustupljene tražbine.

128. Prema odredbi čl. 199. st. 1. i 3. ZOO-a dužnik ustupljene tražbine može prebiti primatelju one svoje tražbine koje je do obavijesti o ustupu mogao prebiti ustupitelju, osim ako je bez ograde izjavio primatelju da pristaje na ustup tražbine.

129. Tuženik nije nikada izjavio da pristaje na ustup tražbine, slijedom čega bi mogao tužitelju staviti u prijeboj tražbine koje je imao prema ustupitelju (korisniku kredita).

130. U vrijeme isticanja prigovora radi prebijanja, u podnesku od 21. prosinca 2023., hipotetska tražbina tuženika je uglavnom bila zastarjela, zato što bi pojedinačne tražbine po osnovi priznate konverzijske preplate nastajale i dospijevale s danom uračunavanja pojedinog iznosa preplate u otplatu pojedinog anuiteta, s time da bi posljednje uračunavanje preplate moglo biti izvršeno izvršeno s dospeljećem 37. anuiteta, 10. svibnja 2018. (uzimajući u obzir iznos preplate koji je bio iskorišten za podmirenje budućih anuiteta te činjenicu da se je na taj način podmirivala maksimalno polovica iznosa anuiteta, sve dok se preplata ne bi potrošila), slijedom čega je u odnosu na sva ta hipotetska potraživanja povrata uračunate preplate protekao petogodišnji zastarni rok do trenutka isticanja prigovora radi prebijanja (čl. 225. ZOO-a). Međutim, to ne bi bila zapreka provedbi prijeboja.

131. Naime, prema odredbi čl. 198. st. 1. ZOO-a dug se može prebiti sa zastarjelom tražbinom samo ako ona još nije bila zastarjela u trenutku kada su se stekle pretpostavke prijeboja.

132. Pretpostavke prijeboja su uzajamnost tražbina, zamjenjivost tražbina (da obje glase na novac ili druge zamjenjive stvari istog roda i kakvoće) i njihovo dospeljeće (čl. 195. ZOO-a).

133. Dakle, pretpostavke prijeboja se stječu u trenutku kada se međusobne tražbine "sretnu", dakle, kada obje dospiju (čl. 195. i čl. 196. st. 2. ZOO-a).

134. S obzirom da je tuženikova hipotetska tražbina povrata priznate konverzijske preplate dospjela kasnije od tražbine zateznih kamata koja je ustupljena tužitelju te da u vrijeme kako su dospijevale tuženikove tražbine povrata uračunate preplate nije protekao zastarni rok niti u odnosu na jednu od tih tražbina, to bi prestanak tih tražbina prijebojem bio dopušten.

135. Međutim, kako je utvrđeno da tražbine koje su istaknute radi prebijanja ne postoje, to je valjalo utvrditi da ne postoji tražbina tuženika, istaknuta radi prebijanja, u iznosu od 1.747,41 EUR s zateznim kamatama od 27. travnja 2016. do isplate.

136. Odluka o troškovima parničnog postupka

137. Konačno postavljenim tužbenim zahtjevom tužitelj zahtijeva isplatu iznosa od 8.098,62 EUR s zateznim kamatama od 1. listopada 2015. do isplate.

138. S konačno postavljenim tužbenim zahtjevom tužitelj je uspio u omjeru od 21,58% (dosuđenih 1.747,41 EUR/potraživanih 8.098,62 EUR=0,21576), što znači da je tuženik u parnici uspio u omjeru od 78,42% pa kada se od uspjeha tuženika oduzme uspjeh tužitelja, proizlazi da tuženik ima pravo na naknadu troškova parničnog postupka u omjeru od 56,84%, dok je tužitelj svoje troškove dužan sam snositi (čl. 154. st. 2. ZPP-a).

139. Tuženiku pripada naknada troškova parničnog postupka za odgovor na tužbu u iznosu od 250,00 EUR (Tbr. 8/1 i Tbr. 46 Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika /Narodne novine, broj: 138/2023, 107/2025., dalje u tekstu: OT/), za podnesak od 27. prosinca 2023. u iznosu od 250,00 EUR (Tbr. 8/1 i Tbr. 46 OT-a), za ročište od 26. veljače 2024. u iznosu od 125,00 EUR (Tbr. 9/2 i Tbr. 46 OT-a), za ročište od 14. studenog 2025. u iznosu od 250,00 EUR (Tbr. 9/1 i Tbr. 46 OT-a), ročište od 8. travnja 2026. u iznosu od 125,00 EUR (Tbr. 9/2 i Tbr. 46 OT-a) i za ročište od 21. srpnja 2026. u iznosu od 125,00 EUR (Tbr. 9/2 i Tbr. 46 OT-a), dakle, ukupno bi mu pripadalo 1.125,00 EUR, ali kako mu naknada troškova pripada tek u omjeru od 56,84%, to su tuženiku dosuđeni parnični troškovi u iznosu od 639,45 EUR s zateznim kamatama od dana donošenja predmetne presude do isplate (čl. 151. st. 3. ZPP-a).

140. Tuženiku ne pripada naknada troška za pristup na ročište za objavu presude, jer taj trošak nije potreban za vođenje parnice, s obzirom da ako stranka koja je uredno pozvana na navedeno ročište na isto ne pristupi, može istog dana preuzeti sadržaj presude s e-oglasne ploče suda i na taj način na vrijeme biti upoznata s istom, kako bi u roku podnijela žalbu, a ukoliko nema namjere podnijeti žalbu, tada ionako ne bi mogla postići ovrhu presude bez otisnute potvrde pravomoćnosti i ovršnosti, a koja se iskazuje tek nakon proteka žalbenog roka te koju sud dostavlja strankama putem e-Komunikacije s presudom na koju se odnosi.

141. Stoga je preko iznosa od 639,45 EUR do zahtijevanog iznosa od 1.625,00 EUR, za iznos od 985,55 EUR s zateznim kamatama, zahtjev tuženika za naknadu troškova parničnog postupka valjalo odbiti kao neosnovan.

142. Slijedom navedenog, odlučeno je kao u izreci.

U Zagrebu 31. srpnja 2026.

Sutkinja:
Ivana Manestar

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv presude dopuštena je žalba Visokom trgovačkom sudu Republike Hrvatske u roku od 15 dana od dana kada se smatra da je dostava presude obavljena (za stranku koja je bila uredno obaviještena o ročištu na kojem se presuda objavljuje), odnosno u roku od 15 dana po primitku presude (za stranku koja nije bila uredno obaviještena o ročištu na kojem se presuda objavljuje), koja se podnosi putem informacijskog sustava e-Komunikacija ovog suda.

DNA:

- tužitelju po punomoćniku

- tuženiku po punomoćniku

Broj zapisa: **9-3088b-65af1**

Kontrolni broj: **0d4d1-ce0ba-37b5c**

Ovaj dokument je u digitalnom obliku elektronički potpisan sljedećim certifikatom:
CN=IVANA MANESTAR, L=ZAGREB, O=TRGOVAČKI SUD U ZAGREBU, C=HR

Vjerodostojnost dokumenta možete provjeriti na sljedećoj web adresi:

<https://e-komunikacija.pravosudje.hr/provjera-vjerodostojnosti>

unosom gore navedenog broja zapisa i kontrolnog broja dokumenta.

Provjeru možete napraviti i skeniranjem QR koda. Sustav će u oba slučaja prikazati izvornik ovog dokumenta.

Ukoliko je ovaj dokument identičan prikazanom izvorniku u digitalnom obliku, **Trgovački sud u Zagrebu** potvrđuje vjerodostojnost dokumenta.